Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GERARDA HOGANA
přednesené dne 26. listopadu 2020[1]

Věc C-851/19 P

DK
proti

Evropské službě pro vnější činnost (ESVČ)

„Kasační opravný prostředek – Veřejná služba – Korupce – Odsouzení za trestný čin před vnitrostátními soudy – Povinnost nahradit nemajetkovou újmu na pověsti Unie uložená v občanskoprávním řízení před vnitrostátními soudy – Disciplinární řízení – Sankce krácení výše důchodu – Článek 9 odst. 1 písm. h) přílohy IX služebního řádu úředníku Evropské unie – Přísnost disciplinární sankce – Článek 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu – Možnost zohlednit rozsah nepříznivých účinků porušení služebních povinností na bezúhonnost, pověst nebo zájmy orgánu“

I. Úvod

1. Projednávaný kasační opravný prostředek podal DK (dále jen „navrhovatel“) u kanceláře Soudního dvora Evropské unie dne 19. listopadu 2019 proti rozsudku Tribunálu Evropské unie ze dne 10. září 2019, DK v. ESVČ (T-217/18, nezveřejněný, EU:T:2019:571) (dále jen „napadený rozsudek“).

2. Tribunál v napadeném rozsudku zamítl žalobu navrhovatele podle článku 270 SFEU, kterou se navrhovatel mimo jiné domáhal určení neplatnosti rozhodnutí Evropské služby pro vnější činnost (dále jen „ESVČ“) ze dne 23. května 2017, kterým byla navrhovateli uložena disciplinární sankce v souladu s čl. 9 odst. 1 písm. h) přílohy IX služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“), kterou byl krácen jeho nárok na důchod.

3. Navrhovatel v projednávaném řízení o kasačním opravném prostředku nenapadá samotné krácení jeho nároku na důchod, nýbrž kritéria, na nichž se toto krácení zakládá. Navrhovatel tak tvrdí, že Tribunál nesprávně vyložil čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu.

4. Navrhovatel v podstatě tvrdí, že se Tribunál za okolností projednávané věci dopustil nesprávného posouzení, když měl za to, že v disciplinárním řízení podle služebního řádu, jež se týká porušení služebních povinností navrhovatele, lze při posuzování disciplinární sankce, která má být uložena, zohlednit nepříznivé účinky tohoto porušení na bezúhonnost, pověst nebo zájmy orgánu. Navrhovatel má zejména za to, že v disciplinárním řízení nelze zohledňovat újmu na bezúhonnosti, pověsti nebo zájmech orgánu v případě, kdy tato újma již byla nahrazena na základě zvláštního rozhodnutí v občanskoprávním řízení před vnitrostátními soudy.

1 – Původní jazyk: angličtina.

5. Právě touto právní otázkou se budu zabývat v tomto stanovisku. Předtím, než posoudím projednávaný kasační opravný prostředek, je nejprve nezbytné vymezit relevantní znění právních předpisů.

II. Právní rámec

A. Služební řád úředníků Evropské unie

6. Hlava II služebního řádu je nadepsaná „Práva a povinnosti úředníků“. Článek 22 v rámci uvedené hlavy stanoví:

„Úředník může být vyzván k náhradě, celkové nebo částečné, jakýchkoli škod, které Unii vznikly v důsledku vážného porušení úřední povinnosti při výkonu nebo v souvislosti s výkonem jeho funkce.

[…]“ [2]

7. Článek 86 služebního řádu, který se nachází v hlavě VI služebního řádu nadepsané „Disciplinární opatření“, stanoví:

„1. Každému úředníkovi nebo bývalému úředníkovi, který úmyslně nebo z nedbalosti poruší povinnosti stanovené tímto služebním řádem, mohou být uložena disciplinární opatření.

2. Získá-li orgán oprávněný ke jmenování nebo [Evropský úřad pro boj proti podvodům] OLAF důkazy o porušení ve smyslu odstavce 1, mohou zahájit správní vyšetřování, aby zjistily, zda k uvedenému porušení skutečně došlo.

3. Disciplinární pravidla, postupy a opatření, jakož i pravidla a postupy týkající se správního vyšetřování jsou stanoveny v příloze IX.“

8. Příloha IX služebního řádu, jak vyplývá z jejího názvu, se zabývá disciplinárním řízením. Oddíl 3 uvedené přílohy je nadepsaný „Disciplinární opatření“ a článek 9 uvedeného oddílu stanoví:

„1. Orgán oprávněný ke jmenování může uložit jednu z těchto sankcí:

a) písemnou výstrahu;

b) důtku;

c) odložení postupu do vyššího platového stupně na dobu od 1 do 23 měsíců;

d) zařazení do nižšího platového stupně;

e) dočasné zařazení do nižší platové třídy na dobu od 15 dnů do jednoho roku;

f) zařazení do nižší platové třídy v rámci stejné funkční skupiny;

g) přeřazení do nižší funkční skupiny, včetně nebo bez snížení platové třídy;

2 – Viz rovněž čl. 340 čtvrtý odstavec SFEU.

h) zbavení funkce a případně dočasné krácení důchodu nebo příspěvku v invaliditě; účinky tohoto opatření se nevztahují na úředníkem vyživované osoby. I v případě uvedeného krácení však nesmí výše úředníkova příjmu, se započtením případných rodinných přídavků, klesnout pod hranici životního minima stanovenou v článku 6 přílohy VIII.

2. Pobírá-li úředník starobní důchod nebo příspěvek v invaliditě, může orgán oprávněný ke jmenování rozhodnout, že po stanovenou dobu úředníkovi pozastaví vyplácení části důchodu nebo příspěvku; účinky tohoto opatření se nevztahují na úředníkem vyživované osoby. Výše úředníkova příjmu se započtením případných rodinných přídavků však nesmí klesnout pod částku životního minima stanovenou v článku 6 přílohy VIII.

3. Za jednorázové porušení služebních povinností nelze uložit více než jednu disciplinární sankci.“

9. Článek 10 přílohy IX služebního řádu stanoví:

„Přísnost uložených disciplinárních sankcí je úměrná závažnosti porušení služebních povinností. Ke stanovení závažnosti porušení služebních povinností a k rozhodnutí o tom, jakou disciplinární sankci uložit, je třeba vzít v úvahu zejména:

a) druh porušení služebních povinností a okolnosti, za nichž k porušení došlo;

b) rozsah nepříznivých účinků porušení služebních povinností na bezúhonnost, pověst nebo zájmy orgánu;

c) míru, do jaké bylo porušení služebních povinností způsobeno úmyslně nebo z nedbalosti;

d) pohnutky, které úředníka k porušení služebních povinností vedly;

e) platovou třídu a délku služby úředníka;

f) míru osobní odpovědnosti úředníka;

g) úroveň služebních povinností a kompetencí úředníka;

h) otázku, zda je porušení služebních povinností spojeno s opakovaným jednáním nebo chováním;

i) chování úředníka v průběhu jeho služby.“

10. Oddíl 7 přílohy IX služebního řádu je nadepsaný „Souběžné trestní stíhání“. Článek 25 uvedeného oddílu stanoví:

„Pokud je úředník za uvedené činy trestně stíhán, bude konečné rozhodnutí učiněno až po vynesení konečného rozsudku soudem, který o věci jedná.“

III. Skutečnosti předcházející sporu

11. Navrhovatel nastoupil do služebního poměru jako úředník u Evropské komise v roce 1994. V roce 1999, kdy pracoval u Generálního ředitelství (GŘ) Komise pro vnější vztahy, mu byla svěřena správa budov Komise ve třetích zemích. Od 1. ledna 2011 byl navrhovatel vyslán k ESVČ. Dne 1. ledna 2016 navrhovatel odešel do předčasného důchodu.

A. Trestní řízení před belgickými soudy

12. Od července 2004 do února 2016 bylo proti navrhovateli vedeno trestní řízení před belgickými soudy a byl obviněn z korupčního jednání mezi lety 1999 až 2005 v souvislosti se správou při zadávání veřejných zakázek. Uvedená obvinění se týkala údajné korupce při výkonu funkce navrhovatele v rámci veřejných zakázek týkajících se Unie. Evropská unie, která byla zastoupena Komisí, byla v tomto řízení civilním účastníkem.

13. Rozsudkem ze dne 16. května 2014 uložil Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (frankofonní soud prvního stupně v Bruselu, Belgie) navrhovateli za několik trestných činů spáchaných při výkonu jeho služebních povinností následující tresty:

– dva roky odnětí svobody s podmíněným odkladem na pět let,

– peněžitý trest ve výši 27 500 eur,

– zákaz výkonu funkce ředitele, jednatele nebo auditora obchodní společnosti po dobu 10 let,

– propadnutí částky ve výši 176 367,15 eura.

14. Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (frankofonní soud prvního stupně v Bruselu) rovněž navrhovateli v občanskoprávním řízení uložil, aby zaplatil Unii částku ve výši 25 000 eur jako náhradu za nemajetkovou újmu na její pověsti [3].

15. Po odvolání navrhovatele cour d'appel de Bruxelles (odvolací soud v Bruselu, Belgie) rozsudkem ze dne 30. června 2015 potvrdil rozsudek tribunal de première instance francophone de Bruxelles (frankofonní soud prvního stupně v Bruselu). Uvedený soud rovněž zvýšil trest odnětí svobody na tři roky s podmíněným odkladem na pět let a stanovil náhradu nemajetkové újmy způsobené Unii na částku 38 814 eur.

16. Rozsudkem ze dne 10. února 2016 Cour de cassation (Kasační soud, Belgie) zamítl kasační opravný prostředek navrhovatele.

B. Disciplinární řízení podle služebního řádu

17. OLAF vedl proti navrhovateli tři interní vyšetřování, která byla postupně zahájena dne 12. července 2004, 19. května 2005 a 18. října 2005.

18. Rozhodnutím ze dne 2. května 2007 orgán Komise oprávněný ke jmenování zahájil s navrhovatelem disciplinární řízení podle článku 86 služebního řádu. Toto řízení však bylo přerušeno podle článku 25 přílohy IX služebního řádu do vynesení konečného rozsudku ve vnitrostátním trestním řízení proti navrhovateli týkajícím se týchž jednání.

19. Rozhodnutím ze dne 12. července 2016 ESVČ znovu otevřela disciplinární řízení s navrhovatelem a následně disciplinární komise vyslechla navrhovatele podle článku 16 přílohy IX služebního řádu.

20. Disciplinární komise ve svém odůvodněném stanovisku ze dne 12. prosince 2016 přijatém podle článku 18 přílohy IX služebního řádu mimo jiné uvedla, že „skutkové okolnosti zjišťují vnitrostátní trestní soudy", „jednání úředníka představuje porušení článků 11, 11a, 12 a 21 služebního řádu" a „jedinou možnou sankcí [je] krácení výše důchodu".

3 – Ze spisu Soudního dvora vyplývá, že se jednalo o odpovědnost společnou a nerozdílnou s dalšími osobami.

21. Podle disciplinární komise byly přitěžujícími okolnostmi závažnost skutkových okolností a absence lítosti na straně navrhovatele. Komise však rovněž konstatovala, že polehčujícími okolnostmi byly pozitivní hodnocení navrhovatele a skutečnost, že neexistoval žádný metodický rámec upravující jeho úkoly. Komise rovněž zohlednila navrhovatelovu „finanční, rodinnou a zdravotní situaci (zejména jeho očekávaný věk dožití)“ a „skutečnost, že vnitrostátní soudy již [navrhovateli] uložily nahradit finanční a nemajetkovou újmu“.

22. Na tomto základě disciplinární komise doporučila orgánu oprávněnému ke jmenování, aby uložil disciplinární sankci spočívající v měsíční srážce z čistého důchodu navrhovatele ve výši 400 eur po dobu tří let.

23. Orgán oprávněný ke jmenování poté, co vyslechl navrhovatele, mu rozhodnutím ze dne 23. května 2017 uložil disciplinární sankci podle čl. 9 odst. 2 přílohy IX služebního řádu (dále jen „napadené rozhodnutí“). V důsledku tohoto rozhodnutí byla čistá výše starobního důchodu navrhovatele zkrácena o 20 % po dobu něco málo přes osm let. To znamenalo, že jeho důchod byl zkrácen o přibližně 1 015 eur měsíčně do 30. září 2025 [4].

24. Dne 23. srpna 2017 navrhovatel podal stížnost proti napadenému rozhodnutí podle čl. 90 odst. 2 služebního řádu. Rozhodnutím ze dne 20. prosince 2017 orgán oprávněný ke jmenování uvedenou stížnost zamítl.

IV. Řízení před Tribunálem a napadený rozsudek

25. Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 28. března 2018 navrhovatel podal žalobu podle článku 270 SFEU, kterou se domáhal určení neplatnosti napadeného rozhodnutí, kterým mu byla ze strany orgánu oprávněného ke jmenování uložena disciplinární sankce, a podpůrně náhrady újmy, kterou navrhovatel údajně utrpěl v důsledku porušení jeho práva obhajoby v trestním řízení, které proti němu bylo vedeno před belgickými soudy, ze strany ESVČ.

26. Navrhovatel na podporu své žaloby před Tribunálem vznesl dva žalobní důvody, které se týkaly stanovení sankce a zohlednění polehčujících okolností.

27. Napadeným rozsudkem Tribunál žalobu navrhovatele zamítl a uložil mu náhradu nákladů řízení.

V. Návrhová žádání a řízení před Soudním dvorem

28. Navrhovatel navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zrušil napadený rozsudek;

– prohlásil napadené rozhodnutí za neplatné,

– uložil ESVČ náhradu nákladů řízení před Tribunálem a řízení o projednávaném kasačním opravném prostředku.

ESVČ navrhuje, aby Soudní dvůr:

– zamítnul kasační opravný prostředek jako neopodstatněný,

– uložil navrhovateli náhradu nákladů řízení.

4 – Podotýkám, že v bodech 17, 78, 119 a 142 napadeného rozsudku Tribunál zmiňoval částku 1 105 eur.

VI. Kasační opravný prostředek

29. Navrhovatel vznáší jediný důvod kasačního opravného prostředku, který směřuje proti bodům 28 až 53 napadeného rozsudku. Tribunál v uvedených bodech posuzoval první část prvního žalobního důvodu navrhovatele, v němž navrhovatel tvrdil, že se orgán oprávněný ke jmenování dopustil nesprávného posouzení, když při stanovení disciplinární sankce, která měla být navrhovateli uložena, zohlednil nemajetkovou újmu způsobenou Unii. Navrhovatel v podstatě tvrdí, že dotčená újma již byla nahrazena v rámci občanskoprávních opatření uložených vnitrostátními soudy.

30. Tribunál první část navrhovatelova žalobního důvodu zamítl.

31. V projednávaném kasačním opravném prostředku navrhovatel v rámci svého jediného důvodu kasačního opravného prostředku uvádí, že Tribunál nesprávně vyložil čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu, když umožnil, aby byla nemajetková újma, která již byla nahrazena, zohledněna jako důvod k tomu, aby orgán oprávněný ke jmenování úředníkovi uložil přísnější disciplinární sankci, než jakou doporučila disciplinární komise [5].

32. Jediný navrhovatelův důvod kasačního opravného prostředku je rozdělen do tří částí.

33. Navrhovatel zaprvé tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení v bodě 52 napadeného rozsudku, když konstatoval, že se orgán oprávněný ke jmenování nedopustil zjevně nesprávného posouzení, když za použití článku 10 přílohy IX služebního řádu rozhodl, že není nutné zohlednit náhradu újmy způsobené Unii uloženou vnitrostátním soudem. Navrhovatel má za to, že orgán oprávněný ke jmenování byl podle článku 25 přílohy IX služebního řádu vázán skutkovými zjištěními vnitrostátních trestních soudů a zásadou, že byla-li újma nahrazena, hledí se na ni, jako by nikdy nevznikla.

34. Zadruhé navrhovatel v podstatě tvrdí, že Tribunál v bodě 34 napadeného rozsudku tím, že konstatoval, že se orgán oprávněný ke jmenování mohl podle čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu dovolávat takové škody, porušil požadavek přiměřenosti disciplinárních sankcí a obecnou právní zásadu společnou právním systémům členských států, že byla-li újma plně nahrazena, hledí se na ni, jako by nikdy nevznikla.

35. Zatřetí navrhovatel v podstatě tvrdí, že Tribunál v bodech 39 až 41 napadeného rozsudku porušil obecnou zásadu rovnosti konstatováním, že při stanovení sankcí, které mají být uloženy v disciplinárním řízení podle článku 10 přílohy IX služebního řádu, je skutečnost, že újma způsobená Unii byla zcela, či zčásti nahrazena, v podstatě irelevantní. V tomto ohledu má navrhovatel za to, že by se k porušení služebních povinností úředníka mělo přistupovat odlišně v závislosti na rozsahu újmy způsobené příslušnému orgánu. Navrhovatel se domnívá, že není ve stejné situaci jako úředník, který Unii způsobenou újmu dříve nenahradil.

36. Jak požaduje Soudní dvůr, toto stanovisko se soustředí pouze na druhou a třetí část jediného důvodu vzneseného navrhovatelem v projednávaném kasačním opravném prostředku. Mám za to, že je vhodné posoudit obě dotčené části tohoto jediného důvodu společně. Údajná porušení zásad přiměřenosti a rovnosti vychází z předpokladu, že újmu na pověsti Unie, jež byla nahrazena před vnitrostátními soudy, nelze v disciplinárním řízení vzít v úvahu podle čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu. Jak uvedu v tomto stanovisku, podle mého názoru je tento předpoklad nesprávný, jelikož nezohledňuje odlišnou povahu a cíle občanskoprávních žalob na náhradu újmy a disciplinárního řízení podle služebního řádu. Vzhledem k tomu, že druhá a třetí část jediného důvodu kasačního opravného prostředku jsou, jak uvádím, založeny na nesprávném předpokladu, je třeba je zamítnout jako neopodstatněné.

5 – Viz bod 2 kasačního opravného prostředku.

VII. Posouzení

A. Námitka nepřípustnosti

37. Ačkoli ESVČ formálně takovou námitku nevznesla, ve svém vyjádření uvádí, že je projednávaný kasační opravný prostředek částečně nepřípustný.

38. V tomto ohledu má ESVČ za to, že navrhovatelův argument, podle kterého orgán oprávněný ke jmenování zpřísnil sankci tím, že zohlednil újmu, která již byla nahrazena, nemá prokazovat, že se Tribunál dopustil nesprávného posouzení, ale spíše zpochybňovat posouzení orgánu oprávněného ke jmenování a jeho zdůvodnění, proč se odchýlil od odůvodněného stanoviska disciplinární komise. Navrhovatel podle ESVČ zamýšlí objasnit nebo přeformulovat svůj první žalobní důvod týkající se údajného zjevně nesprávného posouzení ze strany orgánu oprávněného ke jmenování vznesený v prvním stupni. Takové přeformulování žalobního důvodu vzneseného v prvním stupni je v rámci kasačního opravného prostředku nepřípustné.

39. Podle mého názoru by měla být námitka nepřípustnosti, kterou vznesla ESVČ, zamítnuta jako neopodstatněná.

40. Kasační opravný prostředek zjevně směřuje proti údajnému nesprávnému právnímu posouzení v napadeném rozsudku a navrhovatel nevznesl žádné nové žalobní důvody nebo výtky, které již dříve nevznesl před Tribunálem.

41. Ačkoliv je pravda, že navrhovatel ve svém kasačním opravném prostředku často odkazoval na napadené rozhodnutí a srovnával přístup disciplinární komise s přístupem orgánu oprávněného ke jmenování, pokud jde o kritéria použitá pro účely uložení disciplinární sankce navrhovateli, je zřejmé, že jediný důvod navrhovatelova kasačního opravného prostředku směřuje proti závěru Tribunálu uvedenému v bodě 52 napadeného rozsudku [6] a právnímu posouzení Tribunálu uvedenému v bodech 28 až 51 napadeného rozsudku, které k tomuto závěru vedlo, spíše než proti napadenému rozhodnutí.

42. Odkazy na napadené rozhodnutí uvedené v kasačním opravném prostředku podle mého názoru pouze doplňují kontext a podrobnosti nad rámec tvrzení uvedených v navrhovatelově kasačním opravném prostředku. Rád bych poznamenal, že sama ESVČ často odkazovala na konkrétní body napadeného rozhodnutí, aby vyvrátila argumenty navrhovatele.

43. Pokud jde o tvrzení ESVČ, že navrhovatel přeformuloval žalobní důvody vznesené před Tribunálem, z bodů 43 až 52 navrhovatelovy žaloby k Tribunálu jasně vyplývá, že navrhovatel tvrdil, že ačkoliv disciplinární komise zohlednila skutečnost, že vnitrostátní soudy mu již uložily náhradu újmy, orgán oprávněný ke jmenování zpřísnil disciplinární sankci tím, že konstatoval, že navrhovatelovo jednání mělo vliv na pověst orgánu a vyvolalo pohybnosti o nezávislosti jeho personálu. Navrhovatel dále před Tribunálem tvrdil, že orgány Unie již nemohou tvrdit, že utrpěly újmu, když tato újma již byla Unii zcela nahrazena v rámci trestního řízení, v němž Unie vystupovala jako civilní účastník řízení. Podle navrhovatele se tedy orgán oprávněný ke jmenování dopustil zjevně nesprávného posouzení, když dotčenou újmu zohlednil.

6 – Viz bod 25 kasačního opravného prostředku. V bodě 52 napadeného rozsudku Tribunál konstatoval, že se orgán oprávněný ke jmenování nedopustil zjevně nesprávného posouzení, když rozhodl, že při použití článku 10 přílohy IX služebního řádu není nutné zohlednit náhradu újmy způsobené Unii, která již byla uložena vnitrostátními soudy. Kromě toho Tribunál v bodě 39 napadeného rozsudku uvedl, že v kontextu disciplinárního řízení není relevantní, že újma byla zcela, nebo zčásti nahrazena, jelikož účelem čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu není uložení náhrady újmy, nýbrž uložení sankce.

44. Mám proto za to, že navrhovatel v projednávaném řízení o kasačním opravném prostředku nepřeformuloval žalobní důvod vznesený před Tribunálem [7] a že nelze proto takové přeformulování považovat za nový důvod, nepřípustný v řízení o kasačním opravném prostředku.

B. K věci samé

1. Úvodní poznámky – Rozsah kasačního opravného prostředku

45. ESVČ popírá správnost tvrzení navrhovatele v bodech 12 a 19 jeho kasačního opravného prostředku. Navrhovatel v uvedených bodech tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení v rámci jeho výkladu čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu, podle něhož lze při odůvodnění uložení přísnější disciplinární sankce orgánem oprávněným ke jmenování, než jakou doporučila disciplinární komise ve svém odůvodněném stanovisku, zohlednit újmu, která již byla nahrazena.

46. ESVČ má za to, že orgán oprávněný ke jmenování nepovažoval dotčenou újmu za přitěžující okolnost [8].

47. Článek 10 přílohy IX služebního řádu vyžaduje, aby jakákoliv disciplinární sankce uložená úředníkovi byla úměrná závažnosti porušení služebních povinností úředníka, a v tomto ohledu uvedené ustanovení stanoví demonstrativní výčet kritérií, která je třeba při rozhodování o sankci zohlednit [9].

48. Dotčený výčet obsahuje řadu indikativních kritérií, která by bylo v závislosti na konkrétních okolnostech možné považovat za přitěžující, polehčující nebo neutrální okolnosti, a žádnému konkrétnímu kritériu není přikládána žádná zvláštní váha či význam. Kromě toho vzhledem k široké povaze vyjmenovaných kritérií je zřejmé, že tato kritéria nejsou nutně relevantní v každém jednotlivém případě. Tato kritéria mají být rovněž indikativní, a nikoliv vyčerpávající povahy.

49. V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že podle článku 10 přílohy IX služebního řádu výběr sankce vychází z celkového posouzení všech konkrétních činů a okolností vlastních jednotlivému případu, které provádí orgán oprávněný ke jmenování. V tomto ohledu lze poznamenat, že služební řád neváže sankce, které stanoví, fixně na různé typy porušení služebních povinností úředníků a kromě toho neupřesňuje, do jaké míry mají na výběr sankce vliv přitěžující a polehčující okolnosti [10].

50. Kromě toho je třeba poznamenat, že jakmile je prokázána správnost obvinění vznesených proti úředníkovi, přísluší orgánu oprávněnému ke jmenování, aby zvolil vhodnou disciplinární sankci. Tribunál ani Soudní dvůr v rámci řízení o kasačním opravném prostředku nemohou nahradit úsudek orgánu oprávněného ke jmenování svým vlastním úsudkem kromě případů zjevně nesprávného posouzení či zneužití pravomoci [11].

7 – Jinak než že kasační opravný prostředek zjevně směřuje proti napadenému rozsudku, a nikoliv proti napadenému rozhodnutí.

8 – Body 35 až 38 napadeného rozhodnutí podle ESVČ dokládají, že orgán oprávněný ke jmenování, navzdory tomu, co tvrdí navrhovatel, své rozhodnutí odchýlit se od odůvodněného stanoviska disciplinární komise nezaložil „zejména“ na čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu. ESVČ tvrdí, že orgán oprávněný ke jmenování v napadeném rozhodnutí uvedl, že povinnost nahradit Unii újmu podle vnitrostátního práva nemá vliv na posouzení závažnosti porušení služebních povinností. Orgán oprávněný ke jmenování uložil přísnější sankci, než jakou navrhovala disciplinární komise, na základě posouzení všech kritérií (celkové posouzení). Podle ESVČ článek 10 přílohy IX služebního řádu neuvádí, jaká váha má být přikládána jednotlivým kritériím.

9 – V bodě 115 rozsudku ze dne 17. července 2012, BG v. Evropský veřejný ochránce práv (F-54/11, EU:F:2012:114), Soud pro veřejnou službu uvedl, že podle článku 10 přílohy IX služebního řádu musí být uložená disciplinární sankce úměrná závažnosti porušené služební povinnosti. Tentýž článek zakotvuje i kritéria, která musí orgán oprávněný ke jmenování zohlednit při výběru sankce.

10 – Viz rozsudek ze dne 5. února 1987, F. v. Komise (403/85, EU:C:1987:70, bod 26). Viz rovněž rozsudek Soudu pro veřejnou službu ze dne 17. července 2012, BG v. Evropský veřejný ochránce práv (F-54/11, EU:F:2012:114, bod 116).

11 – Viz rozsudky ze dne 5. února 1987, F. v. Komise (403/85, EU:C:1987:70, bod 18), a rozsudek ze dne 19. listopadu 2014, EH v. Komise (F-42/14, EU:F:2014:250, bod 92).

51. Z bodů 28 až 52 napadeného rozsudku jasně vyplývá, že Tribunál zvlášť neposuzoval, zda orgán oprávněný ke jmenování považoval nahrazení nemajetkové újmy v občanskoprávním řízení za přitěžující okolnost [12]. Tribunál pouze v bodě 52 napadeného rozsudku konstatoval, že se orgán oprávněný ke jmenování nedopustil nesprávného posouzení, když měl za to, že není nutné zohlednit takovou náhradu při použití kritérií stanovených v článku 10 přílohy IX služebního řádu [13].

52. Navrhovatel netvrdil, že se Tribunál dopustil nesprávného posouzení, když neposuzoval skutečnou váhu, kterou orgán oprávněný ke jmenování přikládal tomu, že byla dotčená újma předmětem příkazu k náhradě újmy. Mám za to, že rozsah projednávaného kasačního opravného prostředku musí být omezen na otázku, zda lze za daných okolností zohlednit kritérium stanovené v čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu, tedy újmu na bezúhonnosti, pověsti nebo zájmech Unie, v rámci celkového posouzení věci za účelem určení závažnosti porušení služebních povinností a následného rozhodnutí o disciplinární sankci, která má být uložena, v případě, že dotčená nemajetková újma již byla nahrazena v řízení před vnitrostátními soudy.

53. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že navrhovatel v projednávaném řízení o kasačním opravném prostředku nezpochybňuje skutečnost, že mu mohou být uložena disciplinární opatření podle článku 9 přílohy IX služebního řádu, ačkoliv mu byla uložena trestní i občanskoprávní opatření. Navrhovatel ani nezpochybňuje konkrétní zvolenou disciplinární sankci, která byla peněžité povahy a v jejímž důsledku mu byl krácen jeho nárok na důchod podle čl. 9 odst. 1 písm. h) přílohy IX služebního řádu [14]. Kromě toho otázkou není skutečná výše krácení navrhovatelova důchodu jako taková, nýbrž spíše kritéria, která mohou být zohledněna při ukládání takového krácení.

2. Posouzení

54. Z napadeného rozsudku jasně vyplývá, že navrhovateli byla za jeho jednání uložena trestní, občanskoprávní a disciplinární opatření nebo sankce. Navrhovatel však nevznáší žádný důvod týkající se *ne bis in idem* [15], pokud jde o uložené trestní, občanskoprávní [16] a disciplinární opatření nebo sankce.

55. Projednávaný kasační opravný prostředek spíše nastoluje otázku, zda lze pro účely určení závažnosti porušení služebních povinností úředníka a rozhodnutí o disciplinární sankci, která má být uložena podle článku 10 přílohy IX služebního řádu, rovněž zohlednit újmu na bezúhonnosti, pověsti nebo zájmech Unie (která byla Unii nahrazena v občanskoprávním řízení před vnitrostátními soudy).

12 – Viz v tomto ohledu argumenty účastníků řízení uvedené v bodech 31 a 45 tohoto stanoviska.

13 – Rád bych poznamenal, že Tribunál v bodě 136 napadeného rozsudku konstatoval, že orgán oprávněný ke jmenování v napadeném rozhodnutí považoval jednání navrhovatele za obzvlášť závažné zejména vzhledem k újmě na bezúhonnosti, pověsti nebo zájmech orgánu. Tribunál v bodech 140 a 141 napadeného rozsudku konstatoval, že orgán oprávněný ke jmenování měl za to, že náprava, která již byla sjednána na vnitrostátní úrovni, „by mu neměla bránit v uložení disciplinární sankce úměrné spáchanému porušení služebních povinností“ (bod 37 napadeného rozhodnutí) a že „i kdyby navrhovatel napravil újmu spojenou s újmou na pověsti orgánu v důsledku [navrhovatelova] odsouzení belgickými soudy, skutečností zůstává, že [navrhovatel] ohrozil pověst orgánu a zpochybnil bezúhonnost jeho personálu“. Uvedené závěry Tribunálu se vztahují ke druhému žalobnímu důvodu navrhovatele v prvním stupni a v projednávaném řízení o kasačním opravném prostředku nebyly napadeny.

14 – Vzhledem k tomu, že navrhovatel odešel do důchodu, jednalo se skutečně o jedinou disciplinární sankci, kterou měl orgán oprávněný ke jmenování k dispozici.

15 – Viz článek 50 Listiny základních práv Evropské unie, který zakazuje stíhání nebo potrestání téže osoby v trestním řízení za stejný čin víc než jednou. Viz rovněž čl. 9 odst. 3 přílohy IX služebního řádu, který stanoví, že „[z]a jednorázové porušení služebních povinností nelze uložit více než jednu disciplinární sankci“. Pro přehled vztahu mezi trestním řízením/trestními sankcemi a disciplinárním řízením/disciplinárními sankcemi v souvislosti se služebním řádem viz rozsudek ze dne 8. července 2008, Franchet a Byk v. Komise (T-48/05, EU:T:2008:257, body 341 až 343).

16 – Soudní dvůr v bodě 33 rozsudku ze dne 20. března 2018, Garlsson Real Estate a další (C-537/16, EU:C:2018:193), uvedl, že opatření, které se omezuje na nahrazení škody způsobené předmětným porušením práva, nemá trestní povahu. Takové nápravné nebo kompenzační opatření není ve svém důsledku represivní povahu.

56. Podle mého názoru se od sebe dotčené občanskoprávní a disciplinární řízení a jejich odpovídající prostředky nápravy nebo sankce zjevně odlišují [17] a – co je důležitější – každé z nich sleduje jiné cíle [18].

57. Účelem občanskoprávního řízení, které Unie zahájila před vnitrostátními soudy, je patrně náhrada nemajetkové újmy způsobené Unii na její pověsti u veřejnosti v důsledku jednání navrhovatele. V tomto ohledu má občanskoprávní náhrada odškodnit poškozenou stranu, a tedy uvést ji do postavení, v jakém se nacházela před porušujícím jednáním. Přiznání náhrady nemajetkové újmy nebo škody má tedy oběť odškodnit z titulu této deliktní či jiné formy mimosmluvní odpovědnosti. Z tohoto pohledu tedy není tato forma mimosmluvní odpovědnosti obecně represivní povahy. Tato odpovědnost nemá postihovat, trestat nebo vytýkat [19] jednání, které je považováno za závadné [20].

58. Disciplinární řízení podle služebního řádu má zajistit, že úředníci budou dodržovat pravidla a povinnosti, které mají zaručit řádné fungování orgánu [21]. Dodržování těchto pravidel a povinností [22] je v konečném důsledku zajištěno ukládáním disciplinárních sankcí [23] nebo sankcí podle taxativního výčtu uvedeného v článku 9 přílohy IX služebního řádu.

59. Vzhledem k diametrálně odlišné povaze a cílům dotčené občanskoprávní žaloby a disciplinárního řízení podle služebního řádu a odpovídajících prostředků nápravy a sankcí nebrání pouhá skutečnost, že navrhovateli byla uložena náhrada nemajetkové újmy na pověsti Unie, tomu, aby mu byly uloženy disciplinární sankce. Jak je uvedeno v bodě 53 tohoto stanoviska, navrhovatel tuto skutečnosti ani nerozporuje.

60. Kromě toho skutečnost, že navrhovatel Unii nahradil nemajetkovou újmu v důsledku řízení zahájeného z podnětu Unie, nemá vliv na *závažnost* porušení navrhovatelových služebních povinností podle služebního řádu, a je tedy irelevantní pro určení této závažnosti podle článku 10 přílohy IX služebního řádu, které tomuto řízení předcházelo.

61. Mám zejména za to, že při určování závažnosti porušení služebních povinností úředníka lze skutečnost, že toto porušení mělo nepříznivé účinky na pověst Unie podle čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu, zohlednit v rámci jakéhokoli celkového posouzení tohoto jednání, bez ohledu na jakoukoliv náhradu újmy provedenou v tomto ohledu v návaznosti na řízení zahájené Unií.

62. Hodnocení závažnosti porušení služebních předpisů lze tedy podle mého názoru posuzovat nezávisle na jakékoliv takové náhradě újmy [24]. Újmu takové povahy způsobené orgánu nelze jednoduše odstranit úhradou peněžité částky jako náhrady, i když je to výsledkem soudního příkazu.

17 – Pokud jde například o použitelná pravidla, důkazní standardy a fóra.

18 – Možnost stanovit úředníkovi povinnost nahradit, celkově nebo částečně, jakoukoliv škodu, která Unii vznikla v důsledku vážného porušení povinnosti při výkonu nebo v souvislosti s výkonem jeho funkce podle článku 22 služebního řádu se odlišuje od disciplinárního režimu stanoveného služebním řádem v článku 86 a v příloze IX. Kromě toho služební řád, a to zejména článek 10 přílohy IX, konkrétně nevyžaduje, aby byla v disciplinárním řízení zohledněna náhrada za porušení při výkonu služebních povinností úředníka, která mu byla uložena.

19 – Je pravda, že soud v řadě právních systémů může ve zvláštních a výjimečných případech uložit sankční, zvýšenou nebo exemplární náhradu škody. V takových případech má náhrada škody škůdce potrestat nebo dát najevo nelibost soudu se svévolným nebo nelítostným chováním žalovaného. V projednávané věci však v tomto stupni nic nenasvědčuje tomu, že náhrada újmy uložená belgickými soudy spadá do některé z uvedených kategorií.

20 – Obdobně viz stanovisko generálního advokáta N. Wahla ve věci Lazar (C-350/14, EU:C:2015:586, bod 30).

21 – Rozsudek ze dne 1. dubna 2004, N v. Komise (T-198/02, EU:T:2004:101, bod 98).

22 – I mírnější sankce, jako je písemná výstraha nebo důtka, mají zjevně zajistit, že úředník nebude porušovat služební řád.

23 – Samotné slovo „penalties“ (v angličtině), „sanciones“ (ve španělštině), „Strafen“ (v němčině), „sanctions“ (ve francouzštině), „sanzioni“ (v italštině) a „sanções“ (v portugalštině) v článku 9 přílohy IX služebního řádu jasně naznačuje jejich donucovací nebo sankční povahu.

24 – Obdobně viz bod 115 rozsudku ze dne 19. listopadu 2014, EH v. Komise (F-42/14, EU:F:2014:250).

63. Pokud jde o posouzení, *jaká disciplinární sankce má být uložena*, v kontextu projednávaného řízení existuje příčinná souvislost mezi újmou způsobenou pověsti Unie (u veřejnosti) (za niž byla nepochybně v řízení před vnitrostátními soudy uložena náhrada újmy) a kritériem uvedeným v čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu, které se také vztahuje k újmě na pověsti Unie (u veřejnosti). Tento druh újmy způsobené orgánu byl mezi kritérii zohledňovanými při posuzování druhu a výměry disciplinární sankce, která má být navrhovateli uložena [25].

64. Kromě toho, že čl. 10 písm. b) přílohy IX služebního řádu stanoví pouze jedno z mnoha kritérií, která lze zohlednit v rámci jakéhokoliv celkového posouzení disciplinární sankce, která má být uložena, je třeba poznamenat, že občanskoprávní a disciplinární řízení a z nich vyplývající uložené prostředky nápravy nebo sankce jsou oddělené a liší se ve svých cílech a nezakládají překrývající se sankce nebo náhradu újmy [26].

65. Domnívám se proto, že navrhovatel neprokázal své tvrzení uvedené ve druhé a třetí části svého jediného důvodu kasačního opravného prostředku, podle kterého Tribunál porušil zásadu přiměřenosti a zásadu rovnosti.

VIII. Závěry

66. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr:

– zamítl druhou a třetí část jediného důvodu kasačního opravného prostředku navrhovatele jako neopodstatněné.

25 – Kromě toho byla Unie příjemcem občanskoprávní náhrady újmy uložené vnitrostátními soudy za nemajetkovou újmu na její pověsti ve výši 38 814 eur a disciplinární sankce peněžité povahy zajišťovaly, že Unie nemusela uvolnit prostředky na navrhovatelův důchod.

26 – V tomto ohledu Tribunál v bodě 195 rozsudku ze dne 7. prosince 2017, Missir Mamachi di Lusignano a další v. Komise (T-401/11 P RENV-RX, EU:T:2017:874), uvedl, že z právních řádů členských států vyplývá společná zásada, podle níž nemůže být utrpěná morální újma předmětem dvojího odškodnění. Z rozsudku ze dne 9. září 1999, Lucaccioni v. Komise (C-257/98 P, EU:C:1999:402, body 19 a 20), jasně vyplývá, že tato zásada se použije i ve vztahu mezi úředníkem a orgánem Unie. Ačkoli tedy druhá uvedená věc zajišťuje, že úředník nemůže obdržet dvojí odškodnění, domnívám se, že se tato obecná zásada vztahuje i na samotnou Unii a zajišťuje, že Unie nemůže obdržet dvojí odškodnění od úředníka. Rád bych však zdůraznil, že v projednávané věci se podle mého názoru nejedná o otázku dvojího odškodnění vzhledem k odlišné povaze dotčeného občanskoprávního a disciplinárního řízení a odpovídajících prostředků nápravy nebo sankcí. Sankce uložené podle článku 9 přílohy IX služebního řádu nemají Unii odškodnit jakoukoliv újmu jí způsobenou.